

Српски сити клуб / Уводна реч

Добар дан даме и господо,

Моје име је Милош Стефановић. Данас сам са својим тимом Српског сити клуба из Лондона овде у Београду по позиву Председнице Владе Републике Србије и њеног кабинета. Ми се топло захваљујемо што нам је тиме пружена прилика да представимо наш вишегодишњи рад, те да са вама поделимо наша очекивања од овог цењеног скупа и како ми видимо наставак сарадње са свим присутнима у сали.

Корене настанка Клуба ваља потражити у годинама владавине „великог српског лидера“, када је и наша садашња председница Владе, такође живела и радила у Лондону. По неким проценама је током тих 90тих Србију трајно или привремено напустило више од 100 хиљада младих, углавном високообразованих. Велики део тог емигрантског контингента је слетео у англосаксонско говорно подручје, укључујући и Велику Британију. За разлику од претходних емиграционих таласа, овај из 90тих се одликовао својом хаотичношћу, где су људи стизали углавном појединачно, што ми волимо да кажемо – као падобранци.

И након демократских промена 2000/2001.године, емигрирање из Србије се наставља, мада смањеног интензитета. То је и први период, после дужег времена, да је дошло и до значајнијег повраћаја људи у земљу. 2003.године долази до новог шока, с убиством премијера Ђинђића, након којег се интензивира емиграција, поново углавном високообразованих индивидуалаца, а ми који смо већ у Лондону крећемо са идејом Српског сити клуба, као мреже чији би основни задатак био да некако похватамо, прихватимо и повежемо све те људе. Лондон је увек био стециште талената, њиховог знања и идеја, те је и наш Клуб за само неколико година нарастао са оригиналних 16 на преко 2000 чланова. Тада је формирано и данашње руководство Клуба, састављено од 5 чланова.

Једном када смо нарасли до једне такве критичне масе, кренули смо у конкретно упознавање са профилем наших чланова, од члана до члана. Зашто су отишли, чему се надају, која им је струка, али и да ли размишљају о евентуалном повратку у Србију, те који су то услови који би их вратили у Србију. Интересантно да већ са следећим екстерним шоком, а то је финансијска криза из 2008., креће период у којем се Клуб, али и већина наших чланова, све више окреће према Србији. Нека наша испитивања спроведена периодично међу члановима су показала да једна трећина њих активно ради на томе да се врати у Србију, тражи адекватно запослење или започиње неки свој бизнис. Друга трећина, углавном тек пристиглих, уопште не размишља о могућем повратку. Трећа трећина, и за руководство Клуба, од највећег интересовања, размишља о повратку, али не зна одакле да крене, најчешће, јер су релативно дуго ван земље. То су профили чланова који су студирали 4-5 година, а потом стекли 4-5 година радног искуства, све ван Србије. Ми, који водимо Клуб, смо тада и дефинисали нашу стратегију по којој Клуб мора постати мост између Британије и Србије, тј. спона између високообразованих, често већ радно профилисаних, кадрова, жељних повратка у Србију, и релевантних чиниоца у Србији, којима су такви кадрови дефицитарни. На том смо послу и данас, сада са чланством у преко 40 земаља на више континената, али и са 500 њих који су се вратили у Србију да овде живе и раде.

С обзиром да живимо у свету брзих технологија, кретања и промена, тешко је проценити да ли је успех што се само четвртина свих наших чланова вратило у претходном периоду у Србију. Увек може више. Оно што је сигурно је да Српски сити клуб има прегршт искустава када се постави питање могућег повратка наших талентованих људи у земљу. С обзиром да наше чланове у великој мери

знамо индивидуално, ми смо у стању да их посаветујемо око повратка, да им дамо смернице, али и да их убедимо да се у датом тренутку још не враћају, јер би проценили да су њихова очекивања изнад оног шта би могли да пронађу овде. У основи нашег ангажмана је да се повратници врате на што дуже, пошто је тај први повратак најбитнији. Колико ће се пута након тог првог, они враћати у Србију или бити повезани са Србијом, преко пројеката, заједничких улагања, као финансијери, саветници, итд, је нешто што је одређено њиховом личном причом. На нама у Клубу је да их подстрекнемо да направе тај први корак.

У периоду од 2008, до данас, руководство Клуба иде, углавном по Београду, донекле Новом Саду и Нишу, од врата до врата, што Министарстава, државних и јавних предузећа, до приватних домаћих и страних компанија, промовишући потенцијал својих чланова. И да се разумемо, сав посао који ради Српски сити клуб је на волонтерској бази. Нисмо ничији и сами се финансирамо. Можда су нам баш због те репутације врата свуда и увек отворена, ко год да је у датом тренутку на власти у Србији.

Највећи број наших чланова је по повратку у Србију основао своју фирму, било у ИТ, технолошком или неком другом сектору, често доводећи са собом своје иностране контакте и инвеститоре. Људи су се такође вратили у земљу проналазећи запослење пре свега код страних послодаваца, али и домаћих, увек приватних. Где зјапи рупа је када је у питању јавни сектор. Чланови Клуба су се до сада врло ретко интересовали да заседну у неку, како волимо да кажемо, директорску фотељу или да воде неки „деливеру унит“. Нису заинтересовани јер не желе, по свом мишљењу, да своје каријере граде у зависности од тога коју партијску књижицу носе у џепу. Довољно је што их у одабиру каријере у иностранству у великој мери спутава боја пасоша којег носимо од рођења!

Ми у Клубу не користимо термин „одлив мозга“, јер сматрамо да је неадекватан, из простог разлога што су мозгови и у Србији и ван ње, те је наш предлог да много више причамо о „циркуларној миграцији“, по којој су ти исти људи или таленти, константно у покрету. Препознавањем таквог модерног тренда мобилности људи помоћи ће нам у проналаску обостраних решења да и држава Србија, њени привреда и друштво извуку корист на дуге стазе, као и сами таленти.

Клуб је велики поборник омогућавања да људи циркулишу. У данашњем свету је све теже спречити људе да оду. Од пре неки дан имамо закон у Немачкој којим се експлицитно омогућава грађанима из земаља које нису из ЕУ да равноправно конкуришу за одређене послове где је њихово тржиште рада дефицитарно. То ће свакако имати последица и на наше квалификоване кадрове.

Уместо да трошимо ресурсе да људи пошто-пото не одлазе, предлог Клуба, о коме се надам да ћемо данас имати прилике да дискутујемо на овом скупу, је да те ресурсе ваља преусмерити на нека друга, рационалнија, ефикаснија решења. Пре свега је предлог да помогнемо онима који су познати по улагању у таленте, без обзира да ли су то људи који су били у иностранству или не. Од домаћих фирми попут Нордеуса, страних компанија која улажу у Србију попут БАТ-а, Цоца Цоле или ево сада Сиеменса, до феноменалног научно-истраживачког центра Звездара. Сви вам они могу рећи шта је то што они нуде да би се таленти задржали, али и вратили у Србију. Већина њих су и наши дугогодишњи партнери.

Када говоримо о будућности и како да се повежемо, Клуб сматра да се мора обратити пажња на потребне друштвене, законске и друге промене, које нису битне само за повратнике, него и за оне који су се већ вратили. Најбољи амбасадори повратка нисмо ми из руководства Клуба, већ наши чланови који су се вратили. Њих питајте где су препреке које и даље жуљају и онемогућавају да се

њихова креативност изрази до максимума. Примера има прегршт, од плаћања пореза унапред до обавезних повлачења веза ради решавања бирократске процедуре, и сл. Све што боли таленте који су у Србији, препознају и наши таленти у иностранству, што успорава одлуку о могућем повратку. Диспаритет примања је ту само део приче.

Данас ћете од нас из Клуба чути доста о идеји формирања Агенције за циркуларну миграцију са седиштем у Београду. Тело би водило 3-4 људи са искуством рада са и у дијаспори. Ирци већ имају сличан модел који функционише преко 75 година. Њих финансира држава, а нама је идеја да Агенција буде независна од државе, да на свом борду поред Владе и Привредне коморе Србије, има представнике из јавног сектора, али и приватних предузећа, домаћих и страних. Агенција би била одговорна за проток информација пре свега према нашим талентима, али и много ширим круговима наших људи у дијаспори, где би се информисало о кадровским потребама, могућим инвестицијама, законским променама, и сл, где би се људима повећало интересовање за повратак у Србију, на који год од претходно наведених начина.

Председница Владе је урадила фантастичну ствар слањем апела ректорима свих универзитета са шангајске листе да нам помогну у повезивању са нашим студентима који су код њих. Треба имати петљу за такав један потез. Са постављањем Агенције на ноге, имаћемо тело које ће убудуће тако нешто моћи да изведе, јер ће они који одлазе да студирају бити мотивисани да остану у контакту са Србијом преко једног централизованог тела, да не кажем – портала, у које ће имати поверење. А поверење између дијаспоре и матице је најдефицитарнија роба, још од оног Зајма за Србију, па преко мртворођене Скупштине дијаспоре и Срба у региону.

И за крај ове уводне речи, транспарентност и равноправни услови су нешто што мора да се промовише, јер је то једини начин да се људи привуку назад. Не може се страни инвеститор третирати другачије од нашег, било из дијаспоре или из матице. Ако је јавном сектору потребан професионални менаџмент, дајте конкурсе отворене за све, па да видимо да на одговорне функције долазе најкомпетентнији људи, и из дијаспоре и из матице. Примера ради, на јако великом броју високих функција у Србији, нивоу генералних и финансијских директора, данас раде странци. То је сјајно, јер врата Србије ваља свима да буду отворена. Али, размислите, какву поруку тиме шаљемо нашим талентима, са релевантним искуством и знањем? И онима које хоћемо да вратимо, али и онима које хоћемо да задржимо.

Београд, 28.12.2018. год